

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра менеджменту та бізнес-адміністрування (602)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми



(підпис)

Андрій ДОРОНІН

(ініціали та прізвище)

«29» серпня 2025 р.

**СИЛАБУС
ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ОПЕРАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ (КР)

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 073 Менеджмент

(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: Менеджмент

(найменування освітньої програми)

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2025 року

Харків – 2025 р.

Розробник: Гатило В.П., зав. каф. 602, доцент каф.602, к.е.н.

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)



(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування (602)

Протокол № 1 від « 29 » серпня 2025 р.

Завідувач кафедри, к.е.н, доцент

науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)



Валентина ГАТИЛО

(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

Здобувач другого (магістерського) рівня



(підпис)

Крістіна ГОРДІЄНКО

(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача



- Гатило Валентина Петрівна, к.е.н., доцент.
Викладає в університеті з 2006 року.
За останній рік викладає наступні дисципліни:
- Операційний менеджмент;
 - Управління ланцюгами поставок;
 - Управління конкурентоспроможністю підприємства;
 - Логістика;
 - Авіаційна логістика
 - Інформаційні системи і технології в управлінні;
 - Комунікативний менеджмент;
 - Управління запасами та складська логістика;
 - Економіка та бізнес.

Напрями наукових досліджень: менеджмент, управління людськими ресурсами, логістика, управління іміджем підприємств.

Контактна інформація: v.hatylo@khai.edu

2. Опис навчальної дисципліни

Форми здобуття освіти	<i>Денна, заочна</i>
Семестр	6
Мова викладання	<i>Українська</i>
Обсяг дисципліни: кредити ЄКТС/кількість годин	<i>денна:</i> 2 кредити ЄКТС / 60 годин (аудиторних – 24 годин (практичні), СРЗ – 36 години). <i>заочна:</i> 2 кредити ЄКТС / 60 годин (аудиторних – 8 годин (практичні), СРЗ – 52 години).
Види навчальної діяльності	практичні заняття, самостійна робота здобувача.
Види контролю	поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (іспит)
Пререквізити	математика для економістів, економіка підприємства, теорія організацій, менеджмент
Кореквізити	планування діяльності авіапідприємств, методи прийняття управлінських рішень
Постреквізити	бізнес-аналітика, управління конкурентоспроможністю підприємств, кваліфікаційна робота магістра

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою виконання курсової роботи з дисципліни «Операційний менеджмент» є закріплення теоретичних знань та формування у здобувачів вищої освіти практичних навичок щодо управління операційними системами. Зокрема, мета полягає в опануванні методів прогнозування попиту, сукупного планування виробництва та планування матеріальних потреб (MRP) для прийняття обґрунтованих управлінських

рішень, спрямованих на оптимізацію витрат та підвищення ефективності діяльності підприємства.

Завдання

– Опанування методів прогнозування попиту: навчитися визначати параметри лінійного тренду та розраховувати прогноз незалежного попиту випадкових споживачів з урахуванням індексів сезонності (циклічності) .

– Розрахунок загальних потреб: набути вміння розраховувати загальний обсяг незалежного попиту та розподіляти його у часі на основі твердих замовлень та прогнозних даних.

– Сукупне планування виробництва: навчитися формулювати варіанти сукупних планів на основі «чистих» стратегій (постійний обсяг виробництва, змінна чисельність, субпідряд, понаднормові роботи) та розраховувати витрати за кожним варіантом.

– Оптимізація виробничих стратегій: розвинути навички порівняльного аналізу витрат, вибору оптимальної стратегії сукупного планування та розробки змішаної стратегії для мінімізації загальних витрат підприємства.

– Формування основного плану виробництва (MPS): навчитися складати деталізований графік виробництва (MPS), що визначає обсяги та дати випуску продукції.

– Планування матеріальних потреб (MRP): освоїти методику побудови календарних MRP-графіків чистих виробничих потреб, замовлень на виробництво та закупівлю за методами «Партія за партією» (L4L) та стандартних тижневих партій.

Згідно з умовами освітньо-професійної програми «Менеджмент» спец. 073 першого (бакалаврського) рівня здобувачі мають здобути **компетентності**:

Загальні:

ЗК4 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК5 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК10 Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

Спеціальні (фахові):

СК5 Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту,

СК Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.

СК10 Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

СК12 Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

СК20 Здатність розуміти економічні основи функціонування організації, визначати потреби та напрями раціонального використання ресурсів організації.

Програмні результати навчання:

РНА - Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

РН5 - Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

РН6 - Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

PH22 - Уміння розробляти тактичні та оперативні плани поточної діяльності, проекти бізнес-плану; обґрунтовувати інвестиційні проекти та програми стратегічного розвитку промислового підприємства;

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Організаційно-методичні засади виконання курсової роботи
Ознайомлення з метою, завданнями та структурою курсової роботи. Вибір варіанта завдання: визначення об'єкта дослідження (виробу та його компонентів) та аналіз вихідних даних для розрахунків (статистичних рядів попиту, структури виробу).

Самостійна робота здобувача: Опрацювання методичних рекомендацій. Вибір та затвердження варіанта вихідних даних (або підприємства). Підготовка вступу з обґрунтуванням актуальності теми та формулюванням мети й завдань роботи .

Тема 2. Прогнозування незалежного попиту (Розділ 1) Вивчення методів прогнозування попиту для операційного менеджменту. Розрахунок параметрів лінійного тренду (метод найменших квадратів) для виробу та запасних частин. Визначення індексів сезонності (циклічності) та розрахунок прогнозу незалежного попиту випадкових споживачів на 5-й та 6-й місяці. Формування загального обсягу незалежного попиту з урахуванням твердих замовлень .

Самостійна робота здобувача: Виконання розрахунків параметрів тренду. Побудова графіків прогнозу попиту та трендів. Розрахунок загальної потреби незалежного попиту та розподіл її у часі.

Тема 3. Сукупне планування виробництва (Розділ 2) Аналіз стратегій сукупного планування: «постійний обсяг виробництва», «змінна чисельність», «субпідряд», «понаднормові роботи». Формулювання чотирьох варіантів сукупних планів на основі «чистих» стратегій. Розрахунок витрат за кожним варіантом (витрати на наймання/звільнення, зберігання запасів, понаднормові, дефіцит).

Самостійна робота здобувача: Розробка п'ятого варіанта плану на основі змішаної стратегії для мінімізації загальних витрат. Побудова графіків планового виробництва наростаючим підсумком. Формування основного плану виробництва (MPS).

Тема 4. Планування матеріальних потреб (MRP) (Розділ 3) Вивчення концепції MRP та її основних елементів (специфікація виробу, запаси, час випередження). Методика побудови календарних графіків потреби в матеріалах. Планування матеріальних потреб за методом «Партія за партією» (L4L). Планування за методом стандартних тижневих партій.

Самостійна робота здобувача: Побудова розгорнутих MRP-графіків (формат A3) для всіх рівнів специфікації виробу. Порівняльний аналіз ефективності методів L4L та стандартних партій (розрахунок виграшу в обсягах замовлень за рахунок запасів).

Тема 5. Оформлення курсової роботи та підсумкові узагальнення
Узагальнення результатів аналітичної частини. Формулювання загальних висновків щодо ефективності запропонованих операційних стратегій. Оформлення пояснювальної записки, списку використаних джерел та додатків згідно з вимогами нормоконтролю. Підготовка графічного матеріалу.

Самостійна робота здобувача: Остаточне редагування тексту роботи. Перевірка відповідності оформлення таблиць, формул та рисунків чинним вимогам. Підготовка ілюстративного матеріалу для презентації.

Тема 6. Публічний захист курсової роботи Процедура захисту курсової роботи. Представлення отриманих результатів (прогнозів, обраної стратегії сукупного планування, MRP-графіків). Відповіді на запитання щодо обґрунтованості прийнятих управлінських рішень.

Самостійна робота здобувача: Підготовка доповіді та презентації. Захист роботи перед комісією.

5. Індивідуальні завдання

Навчальним планом не передбачено.

6. Методи навчання

При викладанні дисципліни передбачено застосування активних і інтерактивних методів навчання – проблемних та мінілекцій, практичних занять у активній формі, тестування, розв’язання ситуаційних та практичних завдань, розгляд кейсів, ділові ігри.

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але і високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації здобувачів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості здобувачів; виробленню здатності ухвалювати самостійні рішення, здібності до колективних рішень; виробленню здібності до соціальної інтеграції; придбанні навичок вирішення конфліктів; розвитку здібності до компромісів.

Практичні заняття, самостійна робота з навчальною та довідковою літературою, самостійне виконання контрольних робіт (для заочної форми навчання), консультації. За рядом тем лекційного матеріалу передбачено використання мультимедійного обладнання у вигляді тематичних відеороликів, які розкривають суть окремих тем даної дисципліни.

Контроль знань виконується за принципами кредитно-модульної системи і складається з поточного, модульного та підсумкового. Підсумковий контроль проводиться за результатами публічного захисту курсової роботи.

7. Методи контролю

Поточне усне опитування, оцінка виконання практичних завдань, оцінка виконання та захисту контрольних робіт (для заочної форми навчання), підсумковий контроль у формі заліку.

Проведення поточно-модульного контролю. Поточно-модульний контроль здійснюється та оцінюється за двома складовими: практичний модульний контроль і лекційний (теоретичний) модульний контроль. Оцінка за практичну складову модульного контролю виставляється за результатами оцінювання знань студента під час практичних занять, виконання завдань для самостійної роботи та проміжного контролю згідно з графіком навчального процесу.

Перевірка та оцінювання знань студента під час проведення практичних занять має на меті перевірку рівня володіння теоретичними знаннями з теми практичного заняття та можливість застосовувати їх при вирішенні практичного завдання. Оцінювання проводиться за 100-бальною системою за такими критеріями:

1) ступінь засвоєння теоретичного матеріалу, який розглядається на заняттях, його розуміння;

2) ступінь вміння засвоювати компетенції, набуті на практичних заняттях;

3) рівень вивчення основної, додаткової рекомендованої літератури, а також сучасної літератури з проблематики певних тем навчальної дисципліни;

4) уміння поєднувати теорію з практикою при вирішенні питань податкового характеру, вміння обґрунтовувати прийняті рішення при виробленні рекомендацій щодо напрямів подальшої реалізації податкової політики, виконанні розрахункових завдань щодо обчислення сум податків, винесених на розгляд аудиторії;

5) логіка, стиль і структура відповідей на питання в письмовій роботі студента і при усних відповідях в аудиторії;

б) вміння студента обґрунтовувати свою позицію з точки зору діючого податкового законодавства, узагальнювати інформацію та робити висновки.

Написання есе, тез доповідей на науковій конференції (семінари) є додатковою частиною самостійної роботи студента над навчальною дисципліною, мета якого – поглиблення теоретичних знань, набутих студентами у процесі вивчення дисципліни, вміння застосовувати індивідуальні, творчі та професійні компетенції, набуті в процесі навчання.

Таке завдання спонукає ґрунтовно вивчати нормативно-правову базу з питань оподаткування, спеціальні наукові видання, у яких розглядаються питання побудови та реформування податкової системи.

Оцінювання есе та тез доповідей проводиться виходячи з таких критеріїв: самостійне виконання; логічність та деталізація плану дослідження; визначення невирішених науково-практичних проблем; повнота розкриття теми; наявність ілюстрацій; відображення практичного досвіду; наявність конкретних пропозицій, наукова новизна; якість оформлення.

Проведення поточних контрольних робіт (тестування, теоретичні та ситуаційні завдання) відбувається за кожною темою (іноді теми можуть об'єднуватись). Це дає можливість перманентно оцінювати рівень знань студентів з теоретичних питань навчальної дисципліни

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Підготовка розділів курсової роботи	0...2	15	0...30
Захист розділів курсової роботи	0...2	10	0...20
Змістовний модуль 2			
Підготовка розділів курсової роботи	0...1	15	0...15
Захист розділів курсової роботи	0...1	10	0...10
Публічний захист курсової роботи	0...25	1	0...25
Усього за семестр			0...100
Іспит	0...100	1	0...100

Додаткові елементи навчальної роботи			
Доповідь на науковій конференції за тематикою дисципліни	0...10	1	0...10
Наукова публікація за тематикою дисципліни	0...20	1	0...20
Неформальна освіта (додаткові курси за тематикою за наявності сертифікату)	0...20	1	0...20

Додаткові елементи навчальної роботи оцінюються і враховуються тільки тоді, коли за кожен елемент навчальної роботи, що входить до змістовних модулів 1 і 2, здобувач отримує не менше, ніж 60% від максимальної кількості балів. Здобувач, який склав усі модульні і поточні контролі (успішно атестований за їх результатами, тобто отримав підсумкову модульну оцінку 60 балів і вище), вважається таким, що склав семестровий контроль, і за його згодою атестується підсумковою модульною оцінкою як семестровою.

Здобувач, який за результатами модульних і поточних контролів атестований «незадовільно», зобов'язаний скласти семестровий контроль (іспит). Здобувач допускається до складання семестрового контролю тільки тоді, коли він виконав усі практичні роботи і розрахункову роботу.

Семестровий контроль можуть складати здобувачі, які бажають підвищити підсумкову модульну оцінку. У цьому випадку зараховується кращий результат.

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74). Мати мінімум знань та умінь. Відпрацювати та захистити всі практичні роботи. Вміти самостійно визначати раціональні маршрути постачання.

Добре (75 - 89). Твердо знати мінімум знань, виконати усі завдання. Показати вміння виконувати та захищати всі практичні завдання в обумовлений викладачем строк з обґрунтуванням рішень та заходів, які запропоновано у роботах. Вміти самостійно визначати раціональні маршрути постачання. Знати, як шукати вантаж для водіїв та етапи координування вантажу.

Відмінно (90 - 100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та вміти застосовувати одержані знання

9. Політика навчального курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Здобувачі освіти, які за

певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, повинні протягом тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені заняття мають бути відпрацьовані на найближчій консультації протягом тижня після їх пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання пропущених занять шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

Дотримання вимог академічної доброчесності здобувачами освіти під час вивчення навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>).

Очікується, що роботи здобувачів освіти будуть їх оригінальними дослідженнями або міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів освіти становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем незалежно від масштабів плагіату чи обману. У разі виконання індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять не менше 60 % оригінального тексту під час перевірки на плагіат, есе – 70 %.

Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/ua/university/normativna-baza/ustanovchi-dokumenti/kodeks-etichnoi-povedinki/>).

10. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням:
<https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=4065>

11. Рекомендована література

Базова

1. Балаш Л., Лисюк О., Саміло А., Ковальчук О. Операційний Менеджмент: навчальний посібник. Львів, 2023. Ч. 1. 194 с.
2. Лепейко Т.І., Шматько Н.М. Операційний менеджмент: навчальний посібник. Харків: Вид-во УПА, 2011. 247 с.
3. Маркіна І.А., Помаз О.М., Помаз Ю.В. Операційний менеджмент: навчальний посібник. Полтава: Вид-во ПДАА, 2018. 224 с.
4. Операційний менеджмент: навчально-методичний посібник. Старобільськ: Вид-во ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2021. 184 с.
5. Старченко Г.В., Калінько І.В., Косач І.А. Операційний менеджмент: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2020. 264 с.
6. Сумець О.М. Операційний менеджмент: теоретичний аспект і практичні завдання: підручник. 3-тє вид, перероб. і доп. Київ: Професіонал, 2006. 480 с.

7. Трут О.О. Операційний менеджмент: підручник. Київ: Академвидав, 2013. 348 с.

Допоміжна:

1. Шинкарук Л.В., Власенко Т.О. Операційний менеджмент: навчально-методичний посібник. Київ. – 2023. – 168 с.

2. Операційний менеджмент. Навчальний посібник / Старченко Г.В., Калінько І.В., Косач І.А. – К.: Кондор-Видавництво, 2020. – 264 с.

3. Вотченікова О.В., Лойко Д.П., Удовіченко О.П., Котляр М.А. Управління якістю: навчальний посібник. – Видавництво «Магнолія 2006». – 2024. – 336 с.

4. Козик В.В., Гавриляк А.С., Петрушка Т.О. Організація виробництва / Підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, – 2020. – 256 с.

5. Тарасенко С.В. Міжнародний бізнес: навчальний посібник / С.В. Тарасенко, Ю.М.Петрушенко. – Суми: Сумський державний університет, 2021. – 222 с.

12. Інформаційні ресурси Інтернет:

1. Інтернет-портал для управлінців: Management.com.ua:
<https://www.management.com.ua>

2. Онлайн-система для бізнесової аналітики «You control»:
<https://youcontrol.com.ua>

3. Center for International Private Enterprise: <https://www.cipe.org>

4. Європейська бізнес-асоціація: <https://eba.com.ua/about-us/>

5. Торгово-промислова палата України: <https://uccr.org.ua/about>

6. Київська торгово-промислова палата <https://kiev-chamber.org.ua/uk/133/>

7. Український логістичний альянс: <https://ula-online.com>

8. Національна платформа малого та середнього бізнесу: <https://platforma-msb.org>

9. International Organization for Standardization, (ISO): <https://www.iso.org>

13. Онлайн платформа «Prometheus»: <https://prometheus.org.ua>

14. Офіційний сторінка фахового науково-виробничого журналу «Часопис економічних реформ» URL: <http://nti.khai.edu/ojs/index.php/cher/index>.